

Vychovatelské Listy.

Hlas učitelů katolicky smýšlejících.

Ve všech věcech sebe samého vydávej za příklad dobrých skutků,
v učení, v celosti, ve vážnosti. Tit. 2, 7.

Katolíci v arcidiecesi Olomoucké a ve všech zemích česko-slovanských!

Bohu naši největší dobrodinci sv. apoštolé Cyrill a Methoděj zůstavili milému národu našemu převzácné dědictví: sv. víru katolickou, drahou řeč mateřskou a vzdělanost na tomto základě postavenou. Národ náš po mnohá staletí vážil si tohoto drahocenného dědictví a byl šťasten v životě rodinném, oplýval zámožností a blahobytem, byl bohat mravností a počestností. I v dobách přetěžkých pohrom z tohoto pramene — z dědictví Cyrillo-Methodějského čerpal sílu, že přestál všechny útoky na drahou řeč a národnost svou, že krok za krokem dobýval si svatých práv svých.

Ale nyní má býti jinak! Vetřeli se nám na milou Moravěnku falešní proroci, kteří již od více let usilují lid náš oloupiti o to, co po tolik let bylo jeho štěstím — o drahocenné dědictví Cyrillo-Methodějské. — Rozmanitou zbraní, ale nejvíce tiskem, ustavičně útočí prudce na víru a církve katolickou, podřívajíce nejzákladnější články věrouky a mravouky křesťanské. Dobře vědouce, že kněží v pevném spojení s biskupy a římským papežem jsou hlavními strážci sv. víry, a bude-li ubit pastýř, že ovce stáda samy se rozprchnou, napadají s umluvenou důsledností, kněžstvo, biskupy sv. Otce v Římě, usilujíce připraviti je u lidu o důvěru a vážnost.

A kdo by chtěl neviděti, že tyto úsilovné a důsledné útoky na víru a církve katolickou nenesou již trpkého ovoce? Vizte, jak upadá život rodinný, jak z rodin našich čím dále tím více mizí duch a život křesťanský! Vizte, jak v životě společenském a veřejném skoro až úzkostlivě se odstraňuje vše, co by upomínalo na náboženství katolické! Vizte, jak ubývá lidu našemu proslavené kdysi zbožnosti a mravnosti!

A s úpadkem víry, zbožnosti a mravnosti ruku v ruce jde i úpadek pravého vlastenectví, také i úpadek hospodářského blahobytu milého národa!

Dějiny nad slunce jasněji učí, že jediným pevným základem opravdové lásky k vlasti jest víra, náboženství, věrnost Bohu zachovaná. Od jakživa, kde nebylo víry a věrnosti k Bohu, nebylo ani věrnosti k národu,

vlasti. Kdo nebál se Boha, lehce zradil i svou vlasť. A nepotvrzuje také toho smutná skutečnost i v národě našem? Nežijí také již mezi námi rodní bratři naši, kteří nejen vychloubají se nevěrou, nýbrž také lásku k vlasti za pošetilost vyhlášují?

Dějiny nad slunce jasněji učí, že víra, mravnost, a na nich založená vzdělanost jsou nejpevnějšími sloupy každého národa, a kdo těmito sloupy viklá, viklá i hospodářským blahobytem, ano samým bytím národa! Kde v národě podařilo se nepřátelům podkopati tyto sloupy, tam rychle následoval i úpadek hospodářský, protože bez víry není ani spravedlnosti, ani poctivosti, ani svátosti příslušy; takový národ rychle šel do záhuby, aby ustoupil jinému národu, národu silnému zbožností a mravností!

Katolíci! Což máme takového osudu dočkati se i na milém národě našem? Toho nikdy nedopustíme, sice bychom nebyli pravými katolíky. Nám katolická víra naše ukládá svatou povinnost, bychom milovali svůj národ nejen slovy, nýbrž i skutky. A skutky dokážeme svou lásku ke drahé vlasti, když hájiti a brániti budeme, na čem časné i věčné blaho národa spočívá, sv. víru katolickou, křesťanskou mravnost, křesťanskou vzdělanost!

Katolíci! Opravdu již svrchovaný čas, abychom jako jeden muž se postavili na obranu těchto drahocenných statků, od nepřátel tak ohrožovaných! Jeden nebo dva ničeho nedokáží, tu třeba spojených vycvičených sil všech! —

Až doposud bojovali jsme po různu, každý pro sebe, neznajíce se bez jednotného postupu. — Nyní chceme se naučiti bojovati silami spojenými, svorným postupem, druh druhu znajíce, druh o druhu se opírajíce. K tomu chceme se povzbuditi na katolickém sjezdě, který konán bude ve staroslavném Kroměříží ve dnech 25., 26. a 27. srpna roku tohoto. Bude to sjezd náš, sjezd úplně český. Řečníci, které jsme o účast prosili, promluví o thematech, o nichž nikdo neřekne, že nejsou důležitými a časovými. —

Ovšem kýžený výsledek bude záležitosti především na požehnání Božím a pak na lásce Vaší, jakou ukážete svatému dědictví Cyrillo-Methodějskému. Proto především snažně prosíme veledůstojné kněžstvo česko-moravské, jakož i všechny řády a kongregace naše, by již od nynějška sjezdu při nejdražší oběti mše svaté a v modlitbách byli pamětlivými! Vás pak, milení bratři u víře katolické, vřele prosíme a důrazně a nadšeně zveme. Přijďte všichni na katolický sjezd český do Kroměříže! Přijďte vy mužové, od učence počínaje až do dělníka, který mozolnou rukou chleba si vyděláváš, přijďte v hojném počtu zvláště vy rolníci, neboť dostane se vám vítané příležitosti poznati na sjezdě našem zástupce katolického rolnictva veškeré Moravy, usilující o povznesení stavu rolnického; přijďte všichni všech stavů a každého povolání! Ale přijďte i vy ženy a panny, neboť i vám náleží veliký díl práce při obraně nejdrahocennějších statků národa našeho!

Nelekejte se nižádných obtíží, ani obětí, ani han a potup, kterých se vám snad od protiyníků dostane. Čím větší bude oběť, kterou pro věc Boží přineseme, tím hojnější bude požehnání Boží na díle našem!

V Kroměříži, v červenci 1901

Dr. Josef Pištěcký,

předseda přípravného výboru pro katolický sjezd v Kroměříži.

Bděte a modlete se!

Nastala doba prázdnin. Mnohý z nás znaven, utýrán krušnou prací těšil se na tyto chvíle odpočinku, očekával již s toužebností, že si oddechne, osvěží se v Boží přírodě, zapomene na mnohé trpkosti a nasbírání sil k nové práci. — Ale mnohému z nás zasteskne se také často o prázdninách po malých dětech, jejich úsměvu a nevinném pohledu.

Vykonali jsme kus práce, již sice nemůžeme ukázat, jako rolník své oseníčko, jako umělec svůj obraz nebo sochu, poněvadž nevzdělávali jsme hmotu, nýbrž duši. Poctivou prací učitelovu sotva kdo z lidí dovede náležitě oceniti; vidí však ji Bůh.

Ovoce té práce uzraje teprve v budoucnosti!

Nastala doba prázdnin. Užijme jí rozumně, pamatujíce, jak drahocenný je čas. Nezabíjeme ji duchaprázdnou hrou, ale, jako jsme po celý rok dnem i nocí myslili na své miláčky, bděli nad jejich duší, jako jsme stále přemýšleli, čím a kterak bychom sebe i je zdokonalovali, čiňme tak i nyní. Uvažujme o uplynulém školním roce!

Jest toho tím více třeba nám, kteří známe svou zodpovědnost před Bohem, avšak neznáme dne, kdy bude se nám loučiti se vším, co nám milé, a klásti účty ze svého života. Proto nutno, abychom v prázdninách několik dní věnovali tichému rozjímání, své duši. Zpytujeme svá svědomí! Nepohoršili jsme nikoho z těch maličkých, jež jsou ve své nevinosti lepší nás? Vykonali jsme vše, co jsme vykonati měli a co jsme vykonati mohli? Ať učitel, ať kněz, zpytujeme svědomí svá! Děti mají právo na nás žádati mnoho, uvažujme, co jsme jim dali.

Měli jsme také povinnosti druh k druhu, učitel k učitelu, povinnosti k představeným. Byla to vždycky láska, která nám označovala cestu našeho jednání? Zpytujeme svědomí svá. Tiché místo najdeme v chrámě i v přírodě.

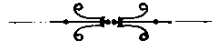
Po krátké době prázdnin nastane nový školní rok. S novou, svěží silou, vesele dáme se do práce, avšak k práci této, má-li býti účelná a promyšlená, třeba důkladné přípravy a požehnání Božího. Proto modleme se, a přemýšlejme o svém budoucím díle. Shledávejme pomůcky a knihy, uvažujme o nejvhodnějším rozdělení učebné látky pro příští rok, nezapomínejme však, že veškeré učení má býti jen prostředkem, abychom z dítěte vychovali člověka mravně dokonalého.

Sdělujme si svá pozorování a posilujme se navzájem k nové ne-snadné práci. Učme se vážiti si druh druhu i uvažovati o mínění cizím, jež nesouhlasí někdy s názory našimi. K tomu vzácné příležitosti podává nám sjezd v Kroměříži, na němž můžeme své stesky i tužby veřejnosti přednésti a dokázati, že chceme ve školství pokrok, ale nikoli vylhaný,

jenž lidu nejsvětější statky odnímá, že chceme svobodu řízenou zákonem Božím, ale nikoli nevázanost, jež svobodu přivlastňuje sobě a pro jiné chystá jeho otrocké.

Ať jste různého politického smýšlení, přijďte všichni, poznáme se a vytríbíme své názory.

Tak budou prázdniny pro nás dobou oddechu a tichého rozjímání, přípravou k nové práci a základem užšího bratrského sdružení.

O vychování dívčím.

(Část třetí.)

Chceme-li s prospěchem uvažovati o přítomném stavu vychování mládeže ženské a rozuměti opravným snahám přítomným v oboru dívčího školství, musíme pozorovati vývoj vzdělání dívčího, jak se postupem mnohých století vyvinul; neboť stav náš kulturní jest jenom výsledkem práce duševní věků minulých, jest jen článkem spojujícím minulost s budoucností.

Není pochyby, že již v dobách nejstarších z mnohých národů, jako u Egyptanů, kde postavení ženy ve společnosti bylo důstojnější nežli jinde, zřizovány byly zvláštní školy pro dívky. Naproti tomu u jiných národů, jako u Indů a Peršanů, pohlaví ženské z vyučování bylo vyloučeno.

Vyučování dostávalo se dívkám buď v rodině, zvláště tam, kde děti pokládány byly za dar a požehnání Boží (svatá Anna vyučuje Pannu Marii), anebo v ně mocně působila kasta kněžská.

U Spartanů konaly dívky tělesné cvičení podobně jako chlapci, aby nabyly tělesné síly a obratnosti, matky pak vychovávaly je na řádné hospodyně a statečné ženy. Jak statečné byly mnohé Sparťanky, příklad dává Gorgo, manželka Leonidova, a mnohé jiné. Také Athenské dívky učily se domácnost vésti od matek, avšak jejich vychování směřovalo více ku kráse a jemnosti. Dívky učily se také zpěvu, čtení a psaní.

U Římanů dalo se vychování v rodině, dívky vyrůstaly za pečlivého dozoru matčina. Hlavním prostředkem vychovatelským byl dobrý příklad rodičů. — Dokud zkaženost mravní neporušila veškerý život společenský Římanů, byla mládeži stydlivost k nemalé cti a ozdobě. Přísný censor Cato praví: »Více miluji ty, kteří se zardívají, nežli ony, kteří blednou.« Ačkoli nikde nedočítáme se přímo o školách dívčích, přece z toho, co píše Livius, soudíme, že v Římě byly školy pro dívky. Čteme totiž u Livia, že decemoir Appius Claudius pronásledoval Virginii, když šla do školy. Přísti učily se i dcery a vnučky Augustovy.

Jako u Slovanů, tak i Germánů v nejstarších dobách vychovávala dívky přísnou kázní matka, dbajíc zvláště, aby uměly přísti i tkáti, oděv hotoviti a veškeré domácí práce konati. Z dávných mythů o Krokovi a jeho dcerách souditi lze, že u našich pohanských předků také i vzdělání dívčímu věnována byla zvláštní pozornost.

Křesťanství způsobilo netušený, velkolepý obrat. Zbudovalo nový světový názor a ukázalo lidstvu cestu ku světlu a blaženosti. Dalo nám největšího Učitele a nejdokonalejšího Vychovatele. — Jeho dětství jest ideálním vzorem pro naše dívky. Svatá rodina jest ideálem rodiny křesťanské a křesťanského vychování. Ježíš Kristus posvětil ženu, zbavil ji nízkosti a služebnosti a učinil z ní rovnocennou družku svého muže. Povyšil matku svou za královnu andělů.

Příklad Kristův uchvátil zástupy trpících duší a ti ukládali učení Jeho do srdcí svých jako nejvzácnější poklad a vychovávali své děti ve všech ctnostech křesťanských: v lásce a pokoře, v dobročinnosti a sebezapírání a j. v. Příklad neohroženého života křesťanského činil i z nedospělých dětí v dobách pronásledování hrdiny. Z výtečných matek křesťanských byly zvláště sv. Monika, matka sv. Augustina, a sv. Anthusa, matka sv. Chrysostoma.

Za středního věku nebylo věnováno vzdělání ženskému dosti péče i zůstaveno rodině, zejména matce, aby dívkám vpravila nejnnutnější vědomosti a obratnosti, jichž potřebí k dobrému vedení domácnosti. — Ve středověku velmi malý byl počet dívek a žen, které uměly čísti a psát; za to byly sběhlé v ručních pracích. — O větší vzdělání dívek starala se pouze církev. V ženských klášterích dostávalo se dívkám důkladnějšího i literárního vzdělání, a tu z pravidla připravovány byly k životu klášternímu, jen v řídkých výjimkách vzdělávány byly stavu světskému. Byly to obyčejně dcery královské a knížecí. Avšak i ty zůstávaly obyčejně při matce, jež ke slušnosti, cudnosti a jemnosti mravů je vedla, učíc je zároveň přísti, tkát, vyšívati a všelike domácí práce konati. Kněz hradní náboženství je vyučoval, jakož i čtení, psaní a jazykům. Též vzdělávány byly v hudbě i v básnictví.

Přesvědčení, že i dívkám má se dostati obecného vzdělání, šířilo se zvláště na počátku XVII. století víc a více a zakládány byly po větších městech školy aspoň pro začátečné učení dívek. Nepokojná doba války třicetileté zarazila však vývoj dívčích škol.

V době obecného úpadku a vzdělanosti a školství pozvedl hlas svého náš veliký Komenský a žádal, aby všechna mládež v národu našem, bohatá i chudá, obojího pohlaví, beze vší výjimky, netoliko čísti a psát učena byla, ale také známostí všelijakých božských i lidských věcí nabývala. Kéž by se slova jeho aspoň v přítomné době stala skutkem!

Ve výchování dívčím bylo velikou událostí a v názory vrstevníků mocně působilo dílo francouzského spisovatele Fénelona »De l'education des filles (1689). Fénelon vidí v ženách nejúčinnější pěstitelky zbožnosti a mravnosti, proto chce, by náboženství v srdcích dcer zapouštělo kořeny a projevovalo se skutky. Té doby stalo se vyučování mládeže ženské ve Francii vzorem, jímž se řídila téměř celá Evropa.

V Německu v duchu Fénelonově působil Francke, v zemích katolických zvláště ženské kláštery.

Jan Jakub Rousseau dotkl se výchování ženského v 5. knize Emila, avšak jeho názory, ač zajímavé, přece jsou bludné a jeho rozumy povážlivé.

Na těchto základech pracováno bylo dále. Otázka výchování ženského rozbírána úsilovně a školy pro vzdělání dívek začali zakládati jednotlivci, obce, města i státní vlády.

Shrneme-li nyní svá historická pozorování v krátký úsudek, musíme říci, že vzdělání dívčímu ani za starého ani za středního věku nebylo věnováno dosti péče. Ponecháno bylo nejčastěji rodině, zejména matce, aby dcery jistým vědomostem naučila. Diviti se musíme, že teprve Komenský vyslovil křesťanskou zásadu, aby všechna mládež obojího pohlaví, bez výjimky byla vyučována a vychovávána. Poněvadž však tato zásada teprve v nejnovější době svého uskutečnění dochází, není divu, že dosud bylo tolik lidí špatných, kteří jen zlo kolem sebe plodili. Není-li vzdělaných, uvědomělých a ctnostných matek, nemůže býti ani mravně silného potomstva.

Třeba nám nyní zodpověděti některé otázky, jež se týkají učiva a zřízení škol dívčích. Náš lid obecně téměř uznává potřebu všeobecného vzdělání chlapců, ale říká, že děvče toho nepotřebuje. Jemu prý dostačí, když již do školy choditi musí, chodí-li tam do 10., nejdéle do 12. let. Lid ještě nedospěl k tomu poznání, že mravní cenu dítěte určuje na prvním místě matka, a že tudíž vlastně mělo by se jí vyššího vzdělání, aspoň v jistém směru, dostati, nežli muži.

Jiní jsou zase toho mínění, že zásada rovnosti má se provésti důsledně: děvče má se vyučovati ve školách stejně a zároveň s chlapci.

Jisto jest, že vychovatelství, založené na studiu přirozenosti lidské, vyhne se oběma těmito krajnostem. Chlapci a dívky líší se tělesnou povahou i duševní přirozeností. Z počátku je ovšem těch růzností málo, ale čím více mládež dorůstá, přibývá jich. Proto menším dívkám může se dostati vyučování stejného s chlapci, jest to vzdělání všeobecné, v němž vyniká zvláště mravnost, jež nemůže býti jiná u chlapce a jiná u děvčete. — I v pozdějších letech může se vyučování chlapců a dívek shodovati ve všem, co jest čistě lidské, jako soudnost, paměť, obratnost v řeči, jemnocit, uhlazenost v chování a pod. Čím jest mládež dospělejší, tím více tělesných i psychologických růzností přibývá.

Nehledíc k tomu, chodí v Americe dívky s chlapci i do vyšších škol společně. Také v Rusku nechává se obé pohlaví více pohromadě ve školách nežli u nás. Jsou však přece trochu nerozvázná slova E. B. Duffeyové: »Podle mého přání měla by se obě pohlaví stýkati více po způsobu kamarádkém ve školách, na universitě a jiných místech, kde se různě zaměstnávají a třeba kdyby i jiného důvodu k tomu nebylo, nežli aby jednou uzavírány byly rozumnější sňatky. Soud by neměl tolik příležitostí obíratí se rozvody, kdyby takových příležitostí bylo více a kdyby byly častějšími«.

Vychování musí míti náležitý zřetel jak k různostem obou pohlaví, tak i k budoucímu povolání. Dívce určuje povolání sama příroda, býti manželkou a matkou, vychovávati nové, lepší, šťastnější pokolení. A tu jsme právě u věci, jež dosud velice se zanedbává. Děvčata učí se ve školách obecných a měšťanských všemu možnému, vštěpují se jim vědomosti, z nichž mnohých prakticky nikdy neupotřebí, o tom však, kterou matka své děti dobře vychovávati má, slyší buď velmi málo, anebo dokonce nic. A přece jest to věc nanejvýš důležitá, jež nedá se odbyti několika slovy, poněvadž je nesnadna. Žákyně na nejvyšším stupni měly by se učiti theoretickému i praktickému vychovatelství, ale ne založenému na některém filosofickém systému, jenž je dnes, a zítra smeten bývá systemem jiným. Vychovatelství to, aby přineslo očekávané ovoce, musilo by býti napsáno v živém duchu učení Kristova.

Spisovatelka Gnauck-Kühnová v knize: »Sociální postavení ženy« stěžuje si: »Ani stát ani obec nepečují o soustavné vzdělání kandidátek manželství, jimž má býti jedinou svěreno domácí blaho rodiny. Pro každý, sebe menší úřad žádá se příprava, ne však pro nejzodpovědnější a nejmnohostrannější povolání ženy. Příprava ženy k jejímu úkolu v rodině jest ponechána náhodě, místo aby byla soustavně upravena a obligatorní pro každé děvče«.

Není však každé dívce dáno, aby se provdala a vlastní rodinu si založila; velká část žen buď nemůže anebo nechce nesnadným povinnostem manželským se podrobiti. Trpí-li často manželka nadbytkem povinností a práce, což říci o ženách neprovdaných, jež chudoba vehnala do nezdravých továren, jež hledají zaměstnání v průmyslu a jinde za

denní mzdu. — O sociálním postavení této třídy ženského proletariátu napsáno již bylo množství knih, a přece rozřešení této otázky ženské jest ještě tak daleko! Není křesťanské lásky, a jiné cesty nevedou k cíli.

Správně se říká, že otázka ženská není jen otázkou chleba, nýbrž i otázkou vzdělanosti a mravnosti. Doba naše se pokusila aspoň z části vytrhnouti ženu z nízké služebnosti a místo hrubé práce, při níž často tělo klesá a duše se otravuje, zjednati jí úlohu přiměřenější. Za tím účelem zřizovány jsou pro dívky školy pokračovací vyšší, odborné, střední, i přístup ke studiu universitnímu dovolen. Z toho zajisté každý upřímný přítel pokroku jen těšiti se může a přáti ženám postavení, ku kterému stačí jejich síly a vlohy.

(Příště dále.)

Ustanovování učitelstva a služební přídavky.

Snovy zákonů, jež zemský výbor podal zemskému sněmu v záležitostech učitelských, mají toto znění:

I.

Zákon platný pro markrabství Moravské, kterým se mění ustanovení zákona ze dne 24. ledna roku 1870, čís. 18. z. z., jímž se upravuje právní poměry učitelstva veřejných škol národních v markrabství Moravském.

K návrhu zemského sněmu Mého markrabství Moravského vidí se Mi naříditi jak následuje:

Článek I.

Paragrafy 1. až včetně 21. zákona ze dne 24. ledna 1870, č. 18. z. z., v tom znění, jak částečně změněno bylo zákonem ze dne 26. září 1884, č. 77. z. z., zrušují se a na jich místo mají nastoupiti ustanovení následující:

Částka I.

Jak se ustanovují učitelé.

§ 1. Každé uprázdnění učitelského místa na některé veřejné škole národní má místní rada školní ihned oznámiti c. k. okresní školní radě, která vypíše konkurs.

§ 2. Ve vypsání konkursu dlužno kategorii a služební stanoviště uprázdněného místa naznačiti a uchazeče poukázati, aby své žádosti, opatřené průkazy způsobilosti a konané služby, předepsanou cestou (§ 4.) podali.

§ 3. Vypsání konkursu vyhláší se ve »vládním věstníku pro národní školy v markrabství Moravském«, v úředních listech zemských a v jednom nebo v několika jiných, jmenovitě odborných listech, které určí dle uznání svého c. k. okresní školní rada.

§ 4. Lhůta k podání žádostí buď z pravidla na šest neděl vyměřena. V naléhavých případech může tato lhůta až na čtyři neděle býti zkrácena.

Žádosti osob vyučujících, na některé národní nebo měšťanské škole již ustanovených, podány buďtež představené c. k. okresní školní radě, které náleží, aby, připojíc řádně zdělanou kvalifikační listinu, bez průtahu je zaslala oné c. k. okresní školní radě, které přísluší, učiniti návrh na obsazení (§ 6.), po případě podati dobrozdání (§ 10.).

Uchazeči, kteří nejsou ustanoveni na některé škole národní nebo měšťanské, podejtež své žádosti přímo oné c. k. okresní školní radě, které přísluší, učiniti návrh na obsazení, po případě podati dobrozdání.

Na žádosti, které by pozdě došly, anebo které by nebyly náležitými doklady opatřeny, nemá se bráti zřetele.

§ 5. C. k. okresní školní rada žádosti sbírá a do 8 dní po uplynulé lhůtě konkursní odešle je místní radě školní, která, slyševši zastupitelstvo obecní a, skládá-li se školní obec z několika obcí místních, slyševši zastupitelstva všech těchto obcí místních, do 4 neděl c. k. okresní školní radě tré žadatelů navrhne k obsazení uprázdněného místa.

Po uplynulé této lhůtě zaniká návrhová právo, místní školní radě přísluší.

§ 6. C. k. okresní školní radě náleží, aby pak, není-li tu v § 9. jmenovaných případů práv presentačních, c. k. zemské školní radě do čtyř neděl navrhla tré uchazečův a předložila zároveň veškeré žádosti, tabulku uchazečů a výtah ze zasedacího protokolu.

Při tomto návrhu tré uchazečů má c. k. okresní školní rada, nejsou vázána návrhem místní školní rady a neberouc ohledu na dosavadní služební stanovisko uchazečů, bráti zřetel na kvalifikaci a mimo to též ke služební době uchazečů.

Různí-li se návrh c. k. okresní školní rady od návrhu místní školní rady, buďtež důvody, které při poradě c. k. okresní školní rady pro to byly uvedeny, do zasedacího protokolu pojaty.

§ 7. Jmenovací právo přísluší c. k. zemské školní radě.

Byl-li ohled vzat na kvalifikaci a služební dobu uchazečů (§ 6.) pro návrh směrodatnou a není-li na závalu ustanovení § 50., odst. 4. zákona ze dne 14. května 1869, čís. 62. ř. z., má c. k. zemská školní rada vykonati jmenování v mezích podaného návrhu tré uchazečů.

Jinak buďtež spisy s udáním důvodů, které jmenování jsou na překážku, navraceny c. k. okresní školní radě, které náleží, do 4 neděl nový návrh tré uchazečů učiniti a c. k. zemské školní radě předložiti.

§ 8. Neučiní-li c. k. okresní školní rada návrhu ve lhůtě zákonné (§§ 6. a 7.), anebo kdyby v případě vytknutých závad po druhé nevezala zřetele k ustanovení § 50., odst. 4. zákona ze dne 14. května 1896, č. 62. ř. z., nebo k ustanovením § 6., odst. 2. tohoto zákona, přísluší c. k. zemské školní radě jmenovací právo, na návrhu nezávislé.

§ 9. Zapravuje-li v místech, kde jest škola měšťanská nebo reální, obec veškerý náklad na nezbytné školy národní, nežádajíc k tomu ničeho z prostředků zemských, přísluší právo presentační zastupitelstvu obecnímu.

Není-li škola národní udržována nebo podporována ani z obecních ani ze zemských prostředků, náleží právo presentační oné fysické nebo právní osobě, která tuto školu udržuje.

§ 10. V obou těchto případech má c. k. okresní školní rada žádosti uchazečů odevzdati tomu, kdo ku presentaci jest oprávněn, a připojiti vyjádření svoje o spůsobilosti každého jednotlivého uchazeče.

§ 11. Ten, kdo ku presentaci dle § 9. jest oprávněn, má ji, nejsa vázán vyjádřením c. k. okresní rady školní, ve čtyrech nedělích vykonati a se spisem presentačním c. k. zemské školní radě ihned za účelem jmenování presentovaného předložiti, sice by c. k. zemská školní rada jmenování samostatně vykonala.

§ 12. C. k. zemská školní rada může jmenování presentovaného odepřítí jen z důvodů § 50., odst. 4. říšského zákona ze dne 14. května 1869, čís. 62. ř. z., i má v případě takovém presentace býti opakována, při čemž šetřiti jest ustanovení § 11. tohoto zákona.

Ten, kdo ku presentaci jest oprávněn (§ 9.), má na vůli, z rozhodnutí c. k. zemské školní rady do 14 dní se odvolati k c. k. ministerstvu záležitostí duchovních a vyučování.

§ 13. Žádná presentace a žádný návrh nesmí býti vázán na nějaké podmínky; všeliký závazek, kterému by uchazeč proti tomuto ustanovení byl se snad podrobil, jest neplatný.

§ 14. Po vykonaném jmenování osoby vyučující (§§ 7. a 9.) vyhotoví c. k. zemská školní rada jmenovací dekret a nařídí c. k. okr. školní radě, aby jmenovaného vzala do přísahy a předsedou místní školní rady nebo jeho náměstkem dala uvésti do služby školní.

§ 15. Ten, kdo ku presentaci jest oprávněn, budiž pozván, aby při skládání přísahy a uvádění jmenovaného do služby školní buď sám byl přítomen nebo dal se někým zastupovati.

§ 16. Důchody, se školní službou spojené, poukáže c. k. zemská školní rada jmenovanému od prvního dne toho měsíce, který následuje po nastoupení služby, v měsíčních obnosech napřed splatných.

Kdyby však vyučující osoba, prozatímne ustanovená, na dosavadním svém místě definitivně byla jmenována, buďtež jí důchody poukázány od prvního dne toho měsíce, který následuje po jmenování.

§ 17. Každé dle §§ 1.—14. vykonané jmenování vyučující osoby jest definitivní; každá osoba vyučující musí se však podrobiti přesazení, c. k. zemskou školní radou z příčin služby nařízenému, čímž ale nemá utrpěti újmy svých dosavadních zákonných příjmů.

Stížnosti proti přesazením osob vyučujících, která z příčin služebních byla zařízena, nemají účinku odkládacího. — Při přesazeních, nenastala-li z trestu, budiž osobám vyučujícím k jejich žádosti od c. k. zemské školní rady z okresní pokladny školní poskytnut přiměřený příspěvek na útraty stěhovací nejvýše v obnosu čtvrtiny ročního služného.

§ 18. Při každém definitivním přesazení, pak při každé výměně služby, kterážto výměna může se státi jen se schválením c. k. zemské školní rady, nutno vyslyšeti také místní školní radu, k podání návrhu oprávněnou a c. k. okresní školní radu, po případě třeba zjednati souhlas toho, jenž dle § 9. má právo presentace.

§ 19. Ženské osoby vyučující, smějí vyučovati hochy, ať jsou tito odděleni ve zvláštní třídy nebo spojení s dívkami, toli o v nejnižších třech ročnících.

§ 20. Ustanoviti prozatímne síly vyučující přísluší c. k. okresní škol. radě. Toto ustanovení může se také vykonati bez vypsání konkursu.

§ 21. Ustanovení učitelů pro učebné předměty nepovinné, při kterém se má vyhraditi právo výpovědi, pak ustanovení nedefinitivních učitelek pro ženské ruční práce, při němž rovněž jest vyhraditi právo výpovědi, přísluší v případech, které jsou naznačeny v § 15., odst. 2. a 3. zákona ze dne 2. května 1883, čís. 53. ř. z., v mezích schváleného rozpočtu c. k. okresní radě školní a v případě § 9. tohoto zákona tomu, kdo má právo presentace, dlužno to však současně oznámiti c. k. okr. školní radě. Ustanovení takové může se vykonati též bez vypsání konkursu.

Článek II.

Zákon tento nabude platnosti dnem 1. ledna 1902, pokud se týče má se mu platnosti zjednati při jakémkoli uprázdnění míst učitelských, které se vyskytne po 1. lednu 1902.

Článek III.

Mému ministru záležitostí duchovních a vyučování jest uloženo, aby zákon tento provedl.

II.

Z á k o n,

daný dne platný pro markrabství Moravské, kterým se mění ustanovení III. článku zákona ze dne 5. července 1899, čís. 55. z. z., jenž se týče služebních příjmů učitelstva.

K návrhu zemského sněmu Mého markrabství Moravského vidí se Mi naříditi, jak následuje:

Článek III. zákona ze dne 5. července 1899, čís. 55. z. z. se zrušuje a na jeho místo nastuptež ustanovení následující:

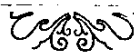
§ 1. Vyučujícím osobám všech tří kategorií počítá se za účelem vyměření přídaveků dle služebních stáří, služební doba, kterou na některé škole měšťanské nebo na některé obecné škole národní v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, jakožto podučitelé v definitivní vlastnosti a s přiměřeným úspěchem odbyly, a to sice služební doba po 1. lednu 1895 odbytá celá, služební však doba před 1. lednem 1895 odbytá, tím způsobem, že každá dvě leta služební počítají se za jeden rok.

Tím není dotknuto ustanovení § 11., poslední odstavec zákona ze dne 5. července 1899, čís. 55. z. z.

§ 2. V příčině výše přídavku dle služebního stáří (§ 11., odstavec 1. zákona ze dne 5. července 1899, čís. 55. z. z.), který se přiřkne při počítání této služební doby, rozhoduje služební vlastnost, kterou ten, kdo k dosažení přídavku jest oprávněn, má v době, ve které nárok na přídavek vzešel.

§ 3. Zákon tento nabude platnosti dne 1. ledna 1902.

§ 4. Mému ministroví kultu a vyučování jest uloženo, aby zákon tento provedl.

Učme děti pozorovati krásu hvězdné oblohy.

☉ Po západu slunce vycházejí v měsíci červenci a srpnu t. r. dvě hvězdy zvláštní krásy, jež pak po celou noc vévodí obloze nebeské. — Obě jsou blízko sebe v souhvězdí Střelce. Jasnější hvězda v pravo jest Jupiter, menší hvězdička v levo jest Saturn.

Jupiter jest oběžnice první velikosti tak zářivého světla, že ji dovede pouze Venuše svým leskem převyšiti. Jest to největší oběžnice naší soustavy sluneční, 300krát větší nežli Země. Poněvadž je od slunce mnohem dále nežli Země, vykoná dráhu svou kolem slunce teprve za 11 roků 314 dní a 20 hodin. Kolem osy své otočí se jednou za 9 hodin 55 minut a 26 vteřin.

Jupiter představuje, díváme-li se naň dalekohledem, krásnou kouli plnou proměn. Vidíme na povrchu jejím temné a světlé pruhy a skvrny, podobné útvarům mračen, které Zemi obklopují. — Poblíže rovníku leží pruhy ty rovnoběžně a mají ostře ohraničené kraje. Čím blíže k točnám a k západnímu a východnímu kraji, jsou pruhy ty méně zřetelné. Kromě toho pozorujeme jisté skvrny a body, které někdy i po několik měsíců se nemění.

To však není skutečný povrch Jupitera, nýbrž jen jeho atmosferická obálka; neboť Jupiter má velmi silnou atmosferu. Dokazují to hvězdy, před nimiž se Jupiter pohybuje; nemizejí tak rychle, jakoby se stalo, kdyby měl atmosferu buď slabou anebo kdyby žádné atmosféry neměl.

Ačkoli Jupiter jest těleso vyhaslé, temné, vychladlé, 27krát slaběji od slunce osvětlené nežli naše země, přece chlad jeho jest mírněn vodními parami, jež sice přístupu slunečních paprsků překázejí, ale také povrch jeho před rychlým a silným ochlazením chrání.

Krátké noci na této oběžnici osvětlují 4 měsíce (a snad i více). Pomocí těchto měsíců vypočítávala se dříve rychlost světla. Poměry na Jupiteru vyjádřili bychom stručně asi takto: Při teplotě nepříjemně vlhké a chladné táhne se závoj věčné mlhy přes jeho povrch, který se týčí k nejvyšším horám, obrovské bouře tu řádí, moře rostou svými přílivy na nedozírné hory vln, povrch jest za dne jen slabými červenými paprsky osvětlen, kdežto v noci více měsíců rozšiřuje bledý svit. (Josef Soukal: Učivo ze zeměpisu hvězdářského.)

Saturn jest nejpodivnější oběžnice z celé soustavy sluneční. Ač jest 77okrát větší nežli Země, jeví se nám pro vzdálenost skoro 1000 millionů kilometrů jen malou hnězdou. — Den trvá na něm 10 hodin, rok má 10.759 dní.

Neobyčejně zajímavé jsou kruhy čili prstny, počtem pět, jež v rozličných vzdálenostech Saturna obklopují. Něčeho podobného nepozorujeme u žádné jiné oběžnice. Mimo to obíhá kolem něho ještě osm měsíců.

V prvním týdnu měsíce srpna bude možno pozorovati oběžnici, která jest slunci nejbližší, Merkura a sice ráno asi 2 hodiny před východem slunce nad východním obzorem. Merkur tone neustále v oslňující záři sluneční, proto málo který smrtelník viděl jej pouhým okem. — Prochází-li Merkur jasně slunečním, viděti jest černou kulatou skvrnu, menší, než když prochází Venuše sluncem. Neozbrojeným pouhým okem lze viděti Merkura jako krásnou hvězdu tenkrát, když je úplné zatmění slunce a jemu Merkur je na blízku. Než to nebude nám dopřáno spatřiti, nýbrž až budoucím pokolením, neboť takové postavení na nebi opětuje se až za 200 let. Dráha, kterou Merkur kolem slunce koná, jest velice sploštělá. Toutéž kolem slunce vykoná Merkur za 88 dní. Co se týče obsahu, jest 17krát menší Země. Jako nám měsíc ukazuje vždycky tutéž tvář, jeho zadní strana je nám úplně neznáma, tak prý Merkur stále jen jednu a tutéž stranu k slunci obrací. Jiní hvězdáři zase tvrdí, že se otočí jednou kolem osy za 24 hodin.

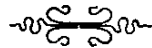
Co napsáno bylo dosud o Merкуру a jeho obyvatelích, a také i o jiných oběžnicích, jest více plodem fantazie, nežli střízlivou pravdou. Tak romanopisec Fontenell napsal, že obyvatelé Merкуроvi jsou šílenstvím posedlí, kdežto Saturňané a Uraňané jsou prý velmi rozumní, rozvážní, takže nevědí, co je smích a celý den musí přemýšleti, než na jednu otázku dají odpověď.

Velmi pěkně a zajímavě psal o této oběžnici ve »Vlasti« Bedřich Jiříček. Jen něco ze zpráv astronomických — píše — je nepopíratelnou pravdou, většina však náleží do říše domněnek. — Astronomické romány jsou pro zábavu a dráždění obrazotvornosti a nikoli pro poučení. V románě francouzském, nadepsaném »Neobyčejné dobrodružství ruského učence«, dává autor svému hlavnímu hrdinovi zablouditi v průvodci také na Merкуру. Úchvatně krásná krajina jeví se jejich zraku. Ohromné hory před nimi vystupují a dotýkajíce se mraků zmírňují úpal sluneční. Přes to však přece voda je v potocích a řekách vroucí a cestovatelé unaveni pracnou cestou vesmírem a žíznící po pramenu, popálí si ústa i jazyk, jakmile se dychtivě pokusili o první hlt. Jeden z cestovatelů zapomněl na jiný poměr tíže na Merкуру; na břehu prý si poskočil směrem k jezeru, mysle, že ani nepostoupí bujným výskokem na krok, a hle! — odletěl prý na deset

metrů od břehu do vařícího rybníka a uvařil se, že z něho nezůstaly leč kosti. Proto, že je tam malá tíže, mohou se výletníci opravdově státi výletníky, mohouce snadně se vynésti do výše a chytati podivné tvory, jež ovzduším Merkurovým poletují. Jsou to tvorové podobní našim netopýřům; ale mají jen jedno oko uprostřed na čele. Mimo to mají tito tvorové zahnutý rypák a spáry hákovité. -- Hladoví cestovatelé si takového tvora upekli a jakmile se dali do jídla, ihned jim zašla chuť při vzpomínce, že tito tvorové mají týž úkol na Merкуру jako lidé na zemi. Velmi blízko do nich pražila koule sluneční v rozměru několikráte větším než na zemi a myslili, že jim vedrem lebky roztrasknou. V noci místo měsíce svítila jim Venuše světlem mnohem jasnějším než náš měsíc. A ještě jeden měsíc, ale mdleji jim svítil; to je Země. (Vlast, roč. XVII., čís. 5.)

Těmto fantastickým přeludům, jež braly podklad z dřívějších výzkumů astronomických, nyní nové objevy velmi uškodily. Jak nyní vyzkoumali, jsou prý tam hory nízké. Je prý tam sice nesmírné horko, ale o nějakém živočišstvu nemůže tam býti řeči.

Na konec zmíniti se třeba o Venuši, jež stává se den ode dne jasnější, ale není ještě nápadna, poněvadž zapadá asi hodinu po slunci. A.

Zprávy.

Katolický sjezd konati se bude v Kroměříži 25., 26. a 27 srpna t. r. Jednati se bude (mimo jiné) o školách obecných, o zanedbané a opuštěné mládeži, o školách měšťanských, o školách středních, o náboženství na školách středních a o universitách. — **Dostavme se všichni!**

Dbejme své učitelské cti! Nikdo z nás neobcházej (žádaje o místo) členů místních a c. k. okr. školních rad. Nechtějme, aby o nás platila slova, jež napsal jistý německý list: »Slovan je prototypem zjevu, jenž ve zbaběném strachu před pánem na zemi se plazí, ruku pokorně líbá, která ho bije a ve psí uctivosti celuje cíp kabátu, rukáv, botu a místa, kam noha pánova vkročila«. — Proto jednejme vždycky důstojně a mužně a nečekejme, až přijde úřední zákaz.

Ze sněmu moravského. Dne 4. července schválena byla osnova zákona, kterým se mění ustanovení III. článku zákona ze dne 5. července 1899 č. 55. z. z., týkajícího se služebních příjmů učitelstva. Dne 10. t. m. schválena byla osnova zákona, kterým se mění platný zákon o disciplinárním jednání s učiteli a o jejich propuštění.

Zvýšení služného v Čechách. V plenární schůzi zemského sněmu 5. července přijat byl zákon o nové úpravě služného učitelstva. Hlavní zásady nového zákona jsou tyto: Podučitelská místa na školách obecných proměňují se v učitelská místa II. tř.; ostatní místa učitelská označují se jako místa učitelská I. tř. Učitelé s vysvědčením dospělosti obdrží odměnu 900 K, učitelé II. tř. (v prvních desíti letech) služné 1200 K, učitelé I. tř. (jmenovaní po rotileté službě od zkoušky způsobilosti) 1600 K, na školách měšť. 2000 K. Kvinkvenálek bude 6 po 200 K na obecné a 250 K na měšť. škole, počítaných od zkoušky způsobilosti. Aktivní přídavky, do výslužby nevpočítatelné, vypláceti bude školní okres dle počtu obyvatelstva a to: v místech od 8—16 tisíc obyv. 15%, od 16 do 30 tisíc obyv. 20%, přes 30 tisíc ob. 40%. Nový zákon ohledně služného má vejíti v platnost 1. lednem 1902, ohledně kvinkvenálek a přídavek aktivních 1. lednem 1903. — Blahopřejeme kolegům svým upřímně. Jen aby se brzy našel pramen, ze kterého by se náklad na úpravu tu kryl.

Jan Hus. »Škola našeho venkova« (červen 1901) má úvodní článek, jehož cíl jest ukázati dětem, kterak pražský universitní professor proti bludným učením

církve a tudíž proti mocnému papežství bojoval. O bludech v učení církevním píše „Škola našeho venkova“: Bludné učení církve je takové učení, které se nesrovnává se svatým písmem, které však papežové hlásali, aby svou moc a vážnost stupňovali. Jan Hus postavil se především proti odpustkům, proti zbožňování svatých a klánění se obrazům, proti učení o očistci a některým jiným bludům. Odpustky vznikly z trestů církevních. Záležely v tom, že se mohli lidé od časných trestů vykoupiti, což později bylo rozšířeno i na tresty věčné, takže tedy za peníze bylo lze dosíci odpuštění hříchů. Zbožňování svatých a obrazů dalo se modlitbami a tím, že se jim lidé kořili. Především dalo se tak matce boží Marii. Učením o očistci vnukal se lidu strach a hrůza před ohromnými tresty, aby se spíše zákonům církevním podvoloval. Církev tedy učila, že odpustky jsou jediným prostředkem odpuštění hříchů a čemu učí písmo svaté? — Že člověk dojde spásy jediné věrou. A svatým se přisuzovalo, že skutky svými nabyli věčné blaženosti. Proto měli se jim lidé kláněti. A co je psáno v písmě? — Pánu Bohu svému se kláněti a jemu samému sloužiti budeš! O obrazích? — Neučiníš sobě rytiny, ani žádného podobenství a nebudeš se jim kláněti! Rovněž učení o očistci není písmem svatým odůvodněno, kterého účelu tím papežové jenom sledovali? — Udržovati lid ve hrůze a straších. A proč stál při Husovi lid? — Byl rád, že mohl sprostiti se nadvlády kněžské, která jej tlačila. Proč byl Hus na smrt odsouzen? — Kdyby byl i nadále slovem i písmem proti církvi vystupoval, byly ohroženy privileje, práva a příjmy její, neboť by byl lid vlastní účel církevních bludů prohlédl. Aby tedy vážnost a práva papežova, kněží a církve byla ochráněna, musil dle jejich náhledů dílu toho arcikacíře učiněn býti konec. Konec článku: Všecko duchovenstvo je zatemnělé a myslí pouze na své příjmy a svou světskou moc. — — Ubohé děti venkova, jímž takové pravdy mají se vštěpovati!

Náklad na obecné školství moravské! Školství národní na Moravě a v moravských obvodech ve Slezsku vyžadovalo v období od r. 1869. až do roku 1898. v celku t. j. zahrnujíc v to náklad školních budov, jiných potřeb věcných a požitky učitelské, okrouhlou sumu 103,000.000 zl., obnos to, jenž propůjčuje lidu našemu plného oprávnění, aby školní budovy, stánky zasvěcené ušlechtilé snaze výchovu a vzdělání, skvěly se pod zlatými písmeny hesla »Národ sobě«. *Hlídko.*

Slezský sněm přijal předlohu školskou, již poměry učitelů slezských mají se zlepšiti. Dle osnovy zákona přestávají obce vypláceti učitelstvo, jak dosud ve Slezsku se dělo. Povinnost tuct převeze země. — Dále jest v návrhu zákona o právním postavení učitelstva důležitá změna nynějšího stavu v tom směru, že učitele možno přesaditi ze služebních příčin, čehož také dosud nebylo. Proti tomuto paragrafu bránilo se veškeré učitelstvo slezské, vláda však učinila podmínku, že jenom tehdy předloží přijatý zákon k sankci, když paragraf, jednající o přesazování ze služebních příčin, nezměněně přijat bude. Slovanští poslanci vymohli jenom tolik, že disciplinárně přesazenému učiteli má býti vždy oznámena příčina přesazení. — Německá většina zamítla návrh slovanský, že děti mohou býti přijímány jen do těch škol, jichž jazyka jsou úplně mocny. — Přejeme slezskému učitelstvu, aby tento krok k lepšímu hojněho jim přinesl prospěchu.

Pokračovací hodiny na venkovských školách na sněmě moravském. Poslanec dr. Stojan podal tento návrh: C. k. vláda se vyzývá, aby zavedla všeobecné povinné pokračovací vyučování pro mládež ze školy národní vyšlou. Dr. Stojan odůvodňuje svůj návrh, pravil, že k naznání, že pokračovací a opakovací školy je potřeba, vede nás úvaha, že zůstává mládež ve věku nejnebezpečnějším beze všeho návodu a vedení.

Sv. Otec a katoličtí učitelé. Sv. Otec zaslal vlastnoruční list předsedovi katol. spolku učitelského ve Vídni, p. Josefu Moserovi, tohoto znění: »Milovaní synové, pozdravení a apoštolské požehnání! Při nedávné audienci uslyšeli jsme s velikou radostí zprávu, že spolek váš vyrostl z malých počátků tak mocně, že vzbuzuje dobrou naději na přinášení užitku ve velikém rozsahu. A nyní vidíme

z vašeho psaní, že spolek váš již čítá na čtyři tisíce členů. Zaslouhuje-li spolek váš již pro tento počet chvály, tedy přece jest důvod doporučující jej v cíli, který si vytkl jednomyslně: obohacení ducha nejen znalostí prostředků pro praktický život potřebných, nýbrž i ctnostmi a zbožností, jak to odpovídá důstojnosti křesťanského jména. A touto snahou přispíváte velmi zdatně ku blahu státu a náboženství, an jest známo, že nikdo nemůže býti dobrým občanem, kdo Boha necítí a víry se nedrží. Jsou ovšem poměry časové zlými a tudíž třeba, proti proudu bojovati. Buďte však statečnými, an nic velikého se neprovede pro Boha a vlast jediné statečností a vytrvalostí. Aby pak počínání a snažení vašemu napomáhala náplň milostí božských, udělujeme vám a celému vašemu spolku se zvláštní přízní v Pánu apoštolské požehnání na důkaz naší úcty a náklonnosti. Dáno v Římě, dne 26. června 1901, ve 24. roce našeho pontifikátu. *Moravan.*

Učitelé obecných škol jako orgánové vládní. C. k. ministerstvo spravedlnosti oznámilo soudním stolicím rozhodnutí nejv. soudu, dle něhož učitelé na obecných školách označení jsou jakožto «orgánové, obstarávající veřejné záležitosti vládní».

Nové školy Matice Palackého v Nov. Jičíně koupila dům za 9000 zl. pro školu Palackého. Již letošním rokem otevře se školka česká v něm. Dvě stě českých dětí odnárodňuje se v novojických německých školách. Jest na české veřejnosti, aby hojnými příspěvky (nač máme poslance?) tento důstojný pomník Palackého dobudovala. — Příštím rokem otevřeno bude na Moravě dívčí lyceum, které bude vyšší realkou, jako «Minerva» v Praze je dívčím gymnasiem. Jest rovněž o šesti třídách. Absolventky budou připuštěny ke studiu universitnímu. Ústav zřídí spolek «Vesna» v Brně. — Zemská školní rada slezská povolila zříditi novou měšťanskou školu chlapeckou v Javorníku. Jest to třináctá měšťanská škola německá ve Slezsku. Čechové slezští nemají ani jedné. — V Uh. Hradišti otevřena bude nižší obchodní škola. Školu tuto zřizuje nedávno utvořivší se «Spolek pro zřízení a udržování obchodní školy v Uh. Hradišti» a prosí všech příznivců hospodářského pokroku, by důležitý podnik tento podporovali (nač máme poslance?)

Knížka místo školních zpráv. Ve «Škole našeho venkova» navrhuje Frant. Holub, aby na místě nynějších škol. zpráv byly zavedeny zvláštní knížky. Knížka vydá se v prvním škol. roce na konci prvního čtvrtletí a potrvá pokud žák ze školy nevystoupí. Na místo suchoparných číslic (znamenek) měly by býti krátké posudky o povaze, o schopnostech a zálibě žáka pro některé předměty.

Učitel vězněn v hasičské kůlně. Jistý učitel v západním Prusku, který tázal se přímo generalního velitelství, kdy konati se bude vojenské cvičení učitelů, neboť mínil za účelem vzdělání cestovati, byl odsouzen na den do vězení, poněvadž pominul při dotazu instance nižší, a za vězení určena mu byla hasičská kůlna ve vesnici, kde vyučuje. — Mládež školní měla pěkné vyrazení, vidouc svého učitele zamknutého v kůlně, kam obyčejně zavírali tuláky a opilce. «Germania» berlínská píše, že skutky takové musejí podkopávati vážnost vlády a oznamuje, že centrum v parlamentě energicky ujme se tohoto učitele.

Samovražda u školních dětí. V obci Stříbrnici oběsil se těchto dnů ze strachu před trestem 11letý školák Jan Sýkora. — Pod kola vlaku vrhl se 12letý žák I. třídy měšťanské školy v Lounech, Břetislav Bauer z Dobroměřic, ze strachu před trestem.

Drobnosti. Na německý dívčí pensionát — Olomouc, povolila městská rada tamní 82.000 K. Má se zříditi dle vzoru Pöttingea. — Chlapík! Zemský hejtman vorarlberský na shromáždění v Dornbirnu řekl: «Mají-li učitelé malé platy, ať jen po vyučování sáhnou po lopatě a trnovce, t. j. ať nádeniči nebo vodí cizince do hor. Ale jsou na to příliš pyšní, sotva že mne pozdravují». Věc zní neuvěřitelně, ale stala se v Rakousku léta Páně 1901. Dotýčný úředník přivede to v Cislajtánii ještě daleko. Snad se stane i ministrem učby a bohocyt!
„Nasinec“.

Časopisy redakci zaslané:

(Pokračování.)

Praktický výklad středního katechismu. Sepsal Fr. Kalivoda. V Brně, 1901. Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny bened. rajhradských.

Nepřítel lidstva. Napsal František Šídlo. Bystřice pod Hostýnem, 1901. Cena 20 h. Důkladné a věcné pojednání toto proti alkoholismu provázeno jest 9 vyobrazeními v textu a 1 diagramem. Doporučujeme.

Malátovo vlašsko-česko-německé názvosloví hudební. Fr. A. Urbánek v Praze. Za 20 h.

Museum. Časopis bohoslovců českomoravských. Ročník XXXV. Pořadatel Jos. Janíček. Nákladem »Růže Sušilovy« v Brně.

Svatý Hostýn. Román. Napsal Kristian Novák. V Brně, 1901. Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny bened. rajhradských. Sešit I. Cena 48 h.

Jesuité na Rusi 1805—1816. P. Marek Follope, kněz Tovaryšstva Ježíšova. Přeložil Ant. Rejzek. Nákladem papež. knihtiskárny bened. rajhrad. Cena 70 h.

(Z a s l á n o.)

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359—VII.) ve prospěch »Jubilejního ženského asylu císař. a král. Alžběty« v Praze na Kampě, vydáno bylo právě 7. čís. IX. ročníku s tímto bohatým obsahem: Text: Konstancie Smolková: Návštěva u nebolých. — Ferd. Jan N. Kalous, světicí biskup pražský: Dobročinnost činí nás podobnými Bohu. — L. Grossmannová-Brodská: Výstava pražských dětských opatroven. — Fr. H. Žundálek: Valle di Pompei. Vzpomínka z cest po Itálii. (Část další.) — Zprávy. — Vyobrazení: J. E. kardinál ze Skrbenských světi prapor Patronátu mládeže. — Milosrdný Samaritán: Marijan Gawalewicz: Duše v odletu. Novela z paměti mladého lékaře. Autorisovaný překlad Václava Kredby. (Část další.) — Francesca Alexander: Andělé na hřbitově. (Z knihy: »The hidden servants.«) — Listy střídmosti: V. Trümmel: Snahy o rozšiřování střídmosti Jich důležitost, úkoly a prostředky. (Část další.) — Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, choť ředitele akademie hr. Straky v Praze-III

❧ Slečna, ❧

jež z koušku pro školky mateřské vykonala, delší dobu mládež prakticky vychovávala a nejlepší vysvědčení o své činnosti předložiti může, prosí o místo k menším dětem.

Ctěné nabídky rače zasílati do redakce tohoto listu.

Valná schůze

Katolického spolku českého učitelstva

konati se bude

v Kroměříži ve dnech sjezdu (25., 26. a 27. srpna t. r.)

Bližší bude uveřejněno ještě v denních listech »Hlasu«
a »Našinci.«

DR. F. JOKLÍK:

Zastavení exekuce

dle rak. exek. řádu a související s tím

***** instituce. *****

Předkládáme českému čtenářstvu, zejména právnícky odbornému spisek ne velký objemem, ale bohatý obsahem.

Řízení exekuční jest nad míru důležitou částí práva civilního a to částí, která v míře nemalé dotýká se okruhu sociálních zájmů obecnstva. Zákon o tak důležité materii měl tudíž nad jiné pečlivě býti zhotoven. Zatím ledabylost, se kterou teď v Rakousku redigují se všecky tak zvané moderní zákony, nikde neobjevila se ve světle křiklavějším, než právě při novém exekučním řádě.

Není tomu divu, neboť není zákona, jenž by byl býval tak rychle promrskán, jako právě řád exekuční, k čemuž zkrácené řízení, usnesené pro reformu civilního řízení, poskytlo vítanou příležitost. Z rukou zákonodárců vyšlo dílo v každém ohledu nešťastné a nepodařené. Následky toho již dnes se pocítují. Pod tíhou nepodařených předpisů zákona sténá dnes praxe soudní a sténá též — což horší — obecnstvo. A zákon platí teprve tři a půl roku a posud vyskytlo se vlastně teprve ještě dosti málo příležitosti, poznati všecky jeho nedostatky. Obtíže a rozpaky spojené s jeho výkladem budou se množiti každým krokem, jímž praxe se rozvine, judikatura bude značně kolísati. Při takovém rázu zákona jest zajisté časové, poukázati co nejdříve na jeho nedostatky, odkrývati odpory, objevovati sporné otázky a řešiti je, aby praxe byla připravena nebo ještě lépe, aby celý zákon ze základů byl zreformován, než z něho pojde příliš mnoho škody.

Přítomný spisek dr. Joklíka o zastavení exekuce atd. má takový ráz a úkol. Jedná o jedné z nejzáhadnějších institucí exekučního řízení a podává o ní výklad jednak čistě právníký de lege lata, jednak však i kritický de lege ferenda, takže z něho stejně se může poučiti ten, kdo se zajímá o výklad důležité pro praxi, i ten, kdo si hledí více theorie. — Snad i kruhy neodborné v něm naleznou nejedno zrnko poučení.

— Stojí 1 K, váz. 1 K 70 h. —

Nakladatel JOSEF PELCL v Praze,
Lípová ulice 8.

***** **Přesídlení.** *****

Nakladatelství Josefa Pelcla

vydavatele týdeníku »Rozhledy« a časopisu »Život« atd.
přesídlilo z **Král. Vinohrad**

do Prahy, Lípová ulice čis. 8.

»Vychovatelské Listy« vycházejí dvakrát za měsíc (5. a 20.)

Předplatné na rok obnáší 6 K.

Redakci vede Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích. — **Administrace:** Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice č. 13, posch. II., dvéře 10.

Nákladem spolku Katolických učitelů na Moravě.

Rukopisy, pak časopisy a knihy k posouzení a doporučení račte zasílati Al. Adamcovi, učitel m. šk. v Ivančicích.

Všecky příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.